

Memorandum seniorenraad district Antwerpen

Beleidsadviezen voor het districtsbestuur legislatuur 2025-2030

We beperken ons hier tot de aspecten die tot de bevoegdheid behoren van het bestuur van het district Antwerpen. Voor de aanbevelingen aan de hogere bestuursniveaus verwijzen we naar de memoranda van de stedelijke seniorenraad en de Vlaamse Ouderenraad.

De stad Antwerpen telt momenteel 538.680 inwoners. Het district Antwerpen is met zijn 198.768 inwoners veruit het grootste van de negen Antwerpse districten.

36.183 inwoners zijn ouder dan 60 dit is 18,2 % . 26.983 hiervan zijn ouder dan 65 jaar, zijnde 13,58% van de inwoners van het district Antwerpen. Een steeds groeiende groep.

Ook op wijkniveau springt het hoog aantal ouderen in ons district in het oog. Zo telt de wijk Linkeroever het hoogst aantal 65 plussers (4.489 op 1/6/2023) en het hoogst aantal 80 plussers van alle wijken in de stad Antwerpen.

Het ligt dus voor de hand dat in ons district bijzondere aandacht moet gaan naar deze bevolkingsgroep. Hoe kan het districtsbestuur er mee zorg voor dragen dat onze ouderen op een kwaliteitsvolle manier in hun buurt kunnen leven, participeren, zich handhaven en zich blijven ontplooiën? Hierna een aantal aanbevelingen, voor een leeftijdsvriendelijk beleid in ons district.

Vooreerst drie speerpunten: participatie , communicatie en bemiddelen

1. Wederzijdse participatie

De districtsseniorerraad kan een belangrijke rol spelen op het vlak van beleidsparticipatie. De seniorenraad in ons district is een actieve kerngroep van vrijwilligers, experts die als ervaringsdeskundigen de diverse aspecten van ouderenbeleid door de bril van ouderen bekijken, en aldus een belangrijke aanvulling kunnen leveren bij het democratisch proces. Wij zijn van mening dat de seniorenraad in de volgende legislatuur **zeker moet behouden blijven**. Onze seniorenraad is – idealiter – een permanente klankbordgroep voor het districtsbestuur. Als seniorenraad willen we in de toekomst ook aandacht hebben voor de structuren van wijken en thema's. Echte participatie is echter maar mogelijk als de basismiddelen en ondersteuning daarvoor voorhanden zijn.

Concreet adviseren we daartoe:

- Aanwezigheid van de schepen voor senioren op de algemene vergaderingen van de seniorenraad zodat de schepen permanent op de hoogte blijft van de bekommernissen en de gevoeligheden die er leven, en zodat hij/zij tegelijk ook het seniorenbeleid en de plannen terzake zelf kan toelichten.
- Een voltijdse seniorenconsulent die instaat voor de verslagen en uitnodigingen en andere administratieve en inhoudelijke ondersteuning. De coördinatie, bundeling en communicatie van alle evenementen en initiatieven die er op district & stedelijk vlak gebeuren aangaande senioren vinden wij belangrijk. Bij afwezigheid (bv ziekte, vakantie) dient steeds voorzien in vervanging van dit ondersteunend personeelslid.
- Ondersteuning door de lokale buurtcoaches van de wijkkernen die door de seniorenraad worden opgezet met het oog op thema- en wijkvergaderingen rond bezorgdheden in de wijk. Een toevoeging van de functiebeschrijving van de buurtcoaches naar 'antenne' van dagelijkse signalen & regelmatige dialoog hierover met jeugd- & senioren-raad lijkt ons daarom aangewezen."

2. Communicatie & informatie op papier en digitaal

De digitalisering van onze samenleving creëert mogelijkheden maar verhoogt anderzijds de kwetsbaarheid van ouderen die niet over de nodige middelen of digitale vaardigheden beschikken. Hoewel de betreffende dienstverleningen hoofdzakelijk stedelijk gestuurd worden kan het districtsbestuur op dit vlak toch initiatieven nemen en verbeteringen aanbrengen.

Concreet adviseren we daartoe :

- De huidige digitale nieuwsbrief voor senioren van ons district ('t InteressANTje) én de huidige digitale Seniorengids ook op een aantal papieren exemplaren ter beschikking stellen van seniorenverenigingen, in dienstencentra, woonzorgcentra, bibliotheken, buurtrestaurants en andere plaatsen die frequent door senioren bezocht worden.
- Uitbreiding van de computerlessen en de gratis tabletcafés waar ouderen terecht kunnen met hun 'digitale' vragen.
- Een publicatie platform voorzien waar relevante informatie voor senioren te raadplegen is.
- Het in kaart brengen van alle voorzieningen voor senioren
- Vervolledigen, gebruiksvriendelijker en uniform maken van informatie op de websites van het district en de stad Antwerpen

3. Belangenbehartiging door district bij de stad Antwerpen en bij externe instanties

Concrete voorbeelden :

- IJveren dat persoonlijke dienstverlening in het districtshuis en alle stadsloketten mogelijk is.
- Een periodiek mobiel loket bepleiten in dienstencentra, om de toegankelijkheid en de bereikbaarheid van de administratieve diensten voor senioren te verhogen.
- Een goede communicatie met de lijn & de NMBS bewerkstellen. O.m. streven naar permanent functioneren van roltrappen en liften. IJveren voor behoud van zoveel mogelijk tram/bus lijnen.
- Bepleiten dat een senioren tarief voor trein- en ander openbaar vervoer behouden blijft.
- De mobiliteit verbeteren en verzekeren tussen de wijken van het district . (o.a. van linker- naar rechteroever)

Werkthema's: Zorg en wonen. Openbaar domein en mobiliteit. Cultuur, vrije tijd en beweging

1. Zorg en wonen

Op initiatief van de Universiteit Antwerpen en na langdurig overleg formuleerden wetenschap én werkveld recent een aantal noodzakelijke stappen voor Ouderenzorg en Preventie.

Daarbij wordt gewezen op drie belangrijke aspecten:

- het belang van een brede kijk op ouderenzorg (niet alleen zorg en welzijn, maar ook mobiliteit, wonen en andere levensdomeinen),
- op de toegankelijkheid van ouderenzorg (dicht bij de mensen om nauw aan te sluiten bij hun noden = zoveel mogelijk buurtzorg),

- en op de nodige betrokkenheid van de ouderen, zowel op het niveau van de individuele ouderen als op het beleidsniveau.

We stellen vast dat belangrijke beslissingen in dit verband bovenlokaal worden genomen, bijvoorbeeld op het niveau van het Zorgbedrijf en op het Vlaams niveau. Toch kan ook het districtsbestuur bijdragen leveren die de ouderen kunnen helpen om langer thuis te wonen.

Concreet adviseren we daartoe:

- Zorgen dat ruimere bekendheid gegeven wordt aan de districtspremie voor kleine hulpmiddelen (handvaten, keukenhulpmiddelen, wc-bril verhoging,..). Nog altijd zijn een groot aantal personen die voor deze premie in aanmerking komen niet op de hoogte van deze mogelijkheid.
- Om mantelzorgers erkenning te geven voor hun inzet: het invoeren van een mantelzorgpremie van het district zoals die in vele Vlaamse gemeenten en ook in een aantal Antwerpse districten (bv Berchem) reeds bestaat.
- Het verder ondersteunen van initiatieven zoals bv LUS (sociaal netwerk voor 65 plussers) die een rol kunnen spelen ter preventie en opsporing van vereenzaming van ouderen; in het bijzonder in wijken met een zeer groot aantal alleenwonende senioren (bv Linkeroever).
- Het stimuleren en ondersteunen in de dienstencentra binnen het district van activiteiten en cursussen, en ook van infobijeenkomsten over beschikbare thuisdiensten.

2. Openbaar domein en mobiliteit

Het district heeft een belangrijke bevoegdheid op het vlak van onderhoud, aanleg en heraanleg van straten en pleinen, straatmeubilair, enz. Op dit vlak stelden we een gunstige evolutie vast tijdens de voorbije legislatuur. Toch zijn er nog belangrijke verbeteringen mogelijk, in het bijzonder voor senioren die minder mobiel zijn.

Concreet adviseren we daartoe:

- Zorg voor veiligheid en aandacht voor gebruiksmogelijkheden toegankelijkheid van het openbaar domein. In de buurt van op- en afstapplaatsen openbaar vervoer, dienstencentra, woonzorgcentra en plaatsen die door ouderen vaak gefrequenceerd worden: brede, toegankelijke en veilige voetpaden, fietspaden, oversteekplaatsen en rustbanken.
- Zorg voor de infrastructuur: voetpaden permanent onderhouden en niet overbelasten met straatmeubilair, tijdig weghalen signalisatie,...

3. Cultuur, vrije tijd en beweging

De plaatselijke afdelingen van seniorenverenigingen zoals Okra, Samana, S-Plus, Neos, Vlas, kwiksilver e.a. spelen een belangrijke rol bij het organiseren van culturele en vrijetijdsactiviteiten voor senioren in ons district. Zij versterken het sociaal netwerk en de betrokkenheid en levenskwaliteit van onze senioren. Volgens gerontologen Daan Duppen en Dirk Doucet kan het verenigingsleven voorkomen dat je op latere leeftijd naar een woonzorgcentrum moet. Uit een recent onderzoek van de Koning Boudewijnstichting blijkt dat te weinig 60-plussers actief zijn in het verenigingsverband terwijl 60% er wel zou willen toetreden als ze de weg moesten vinden

Concreet adviseren we daartoe:

- Het districtsbestuur dient de werking van de lokale senioren verenigingen verder te faciliteren en waar mogelijk daadwerkelijk ondersteunen

- Ruimere beschikbaarheid van lokalen en zalen die te gebruiken zijn door senioren.
- Een voortzetting van de Matinée Dorée voorstellingen, dans, en het korenproject 'Jong van hart' waarin senioren met een passie voor zingen worden begeleid.
- Een verlaagd tarief voor 65plussers bij alle culturele activiteiten waaraan het district op een of andere wijze financiële of logistieke ondersteuning biedt.
- Het coördineren door het district (i.c. de seniorenconsulent) in samenwerking met de seniorenraad van info-bijeenkomsten over thema's die voor senioren belangrijk zijn (bv zorgplanning, erfenisrechten, thuiszorgmogelijkheden, valpreventie, enz) en van andere toegankelijke en verbindende activiteiten voor senioren.

De seniorenraad Antwerpen vraagt het districtsbestuur om dit memorandum op een vergadering van een bijzondere raadscommissie voor de districtsraadsleden van alle politieke partijen te mogen toelichten.

Vervolgens zullen we aan alle politieke partijen die in Antwerpen deelnemen aan de gemeenteraadsverkiezingen van 2024 vragen om ons hun eigen standpunten met betrekking tot onze aanbevelingen mee te delen, alsook welke beleidsaanbevelingen zij zullen vertalen in concrete engagementen.

Dit memorandum werd uitgewerkt door de werkgroep memorandum en definitief goedgekeurd door de seniorenraad van het district Antwerpen op 7 maart 2024

Namens de seniorenraad: Arlette Van Assel (voorzitter), Brigitte Dourcy-Bellerose en Ferre Weustenraad (ondervoorzitters), Leo Bruynseels, Bea de Groot, Marina De Graeve, Maryse Dijck, Linda Dura, Josée Van Santvoort, Relinde De Boeck, Philippe Verhoeven en Nikki Huts.

Geraadpleegde documenten en websites

'Checklist leeftijdsvriendelijke gemeente' en 'Memorandum lokale verkiezingen 2024', 2023, Vlaamse Ouderenraad

Acht noodzakelijke stappen voor Ouderenzorg en Preventie, Umca (Universitaire medische campus Antwerpen), 2023, 96 blz

<https://stadincijfers.antwerpen.be/databank>

<https://antwerpen.be/nl/overzicht/district-antwerpen>

<https://www.antwerpen.be/nl/overzicht/district-antwerpen-1/senioren/maak-kennis-met-de-seniorenraad-van-district-antwerpen>

Voor vragen of opmerkingen bij de tekst van het memorandum: ferre.weustenraad@gmail.com.